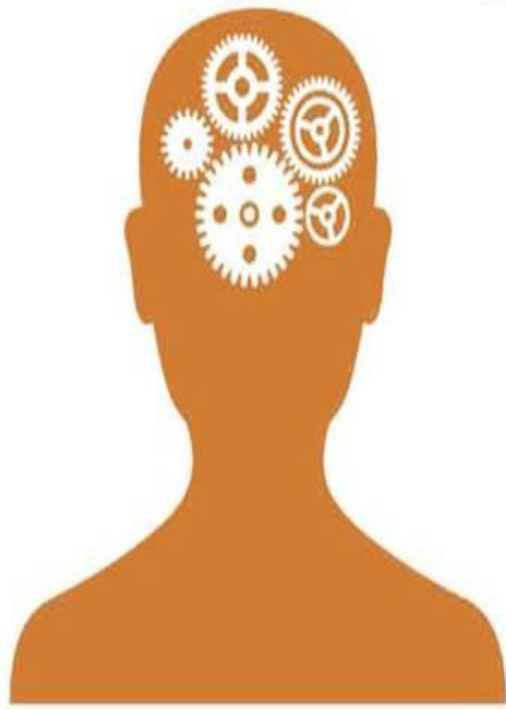

סמינר הלוח העברי וזמני היום בהלכה

ליקויי חמה: היבטים מתמטיים, יהודים וחוייתיים
גדי איידלהייט

כ"ב בטבת תשע"ח | 9 בינואר 2018

ליקוי חמה
היבטים מתמטיים
חוייתיים
ויהודיים

גדי איידלהייט

gadieide@yahoo.com

<http://gadieid.blogspot.co.il>

ליקויי חמה

- מהו ליקוי חמה
- המתמטיקה של ליקויי חמה
- תיאור חווית הצפייה
- ליקויי חמה בתנ"ך – איפה כן, איפה לא ואיפה אולי.
- מה מברכים בליקוי חמה (סיכום בלבד)

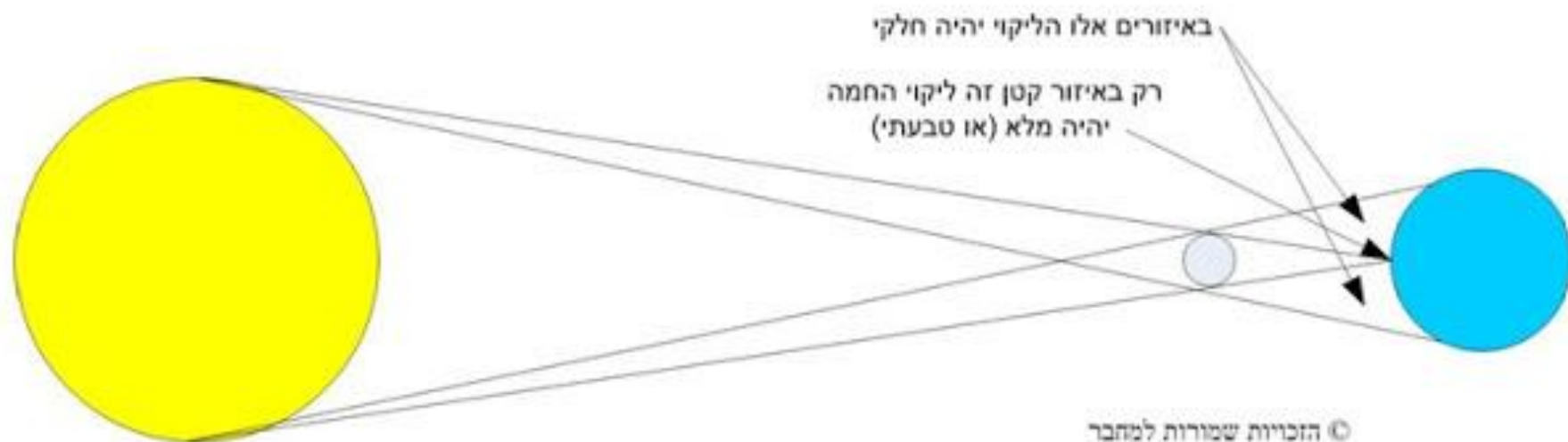
מקורות עיקריים

- אתר הליקויים של נאסא – מאגר המידע המקיף ביותר על ליקויים.
- סדרת Astronomical Morsels של Jean Meeus

מהו ליקוי חמה

ליקוי חמה

סוגי ליקויי חמה

- ליקויים מרכזיים

- ליקוי מלא

- ליקוי טבעתי

- ליקוי היברידי

- ליקוי לא מרכזי

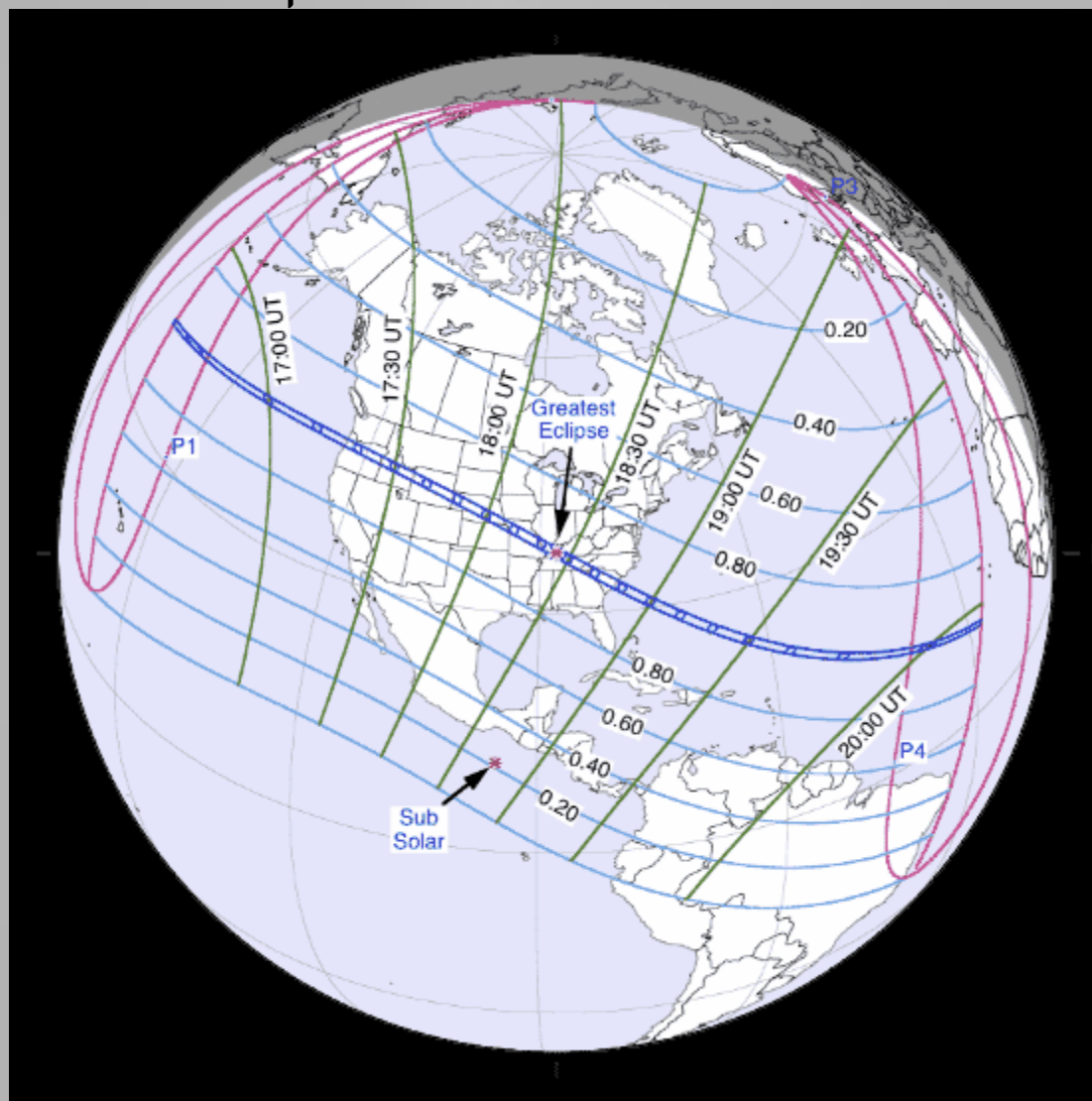
- ליקוי חלקי כמעט תמיד

- ליקוי מלא או טבעתי ללא מרכז

אזורי הראות של הליקוי

- מפות מסתוריות שלפעמים קשות לפענוח. מה כל הקשות אומרות?
- אפשר לחלק ליקויים לשבעה סוגים לפי המעבר המדויק של הפנומברה.
- האם כל הפנומברה/אומברה עוברת והאם נחצה קו הצהריים עבור הליקוי.
- לא לדאוג, נדגים רק עבור סוג אחד.

אזורי הראות של הליקוי - דוגמה

מסלולי הנתיב המלא

near the March equinox

near the June solstice

near the September equinox

near the December solstice

SHAPES OF CENTRAL LINES

45

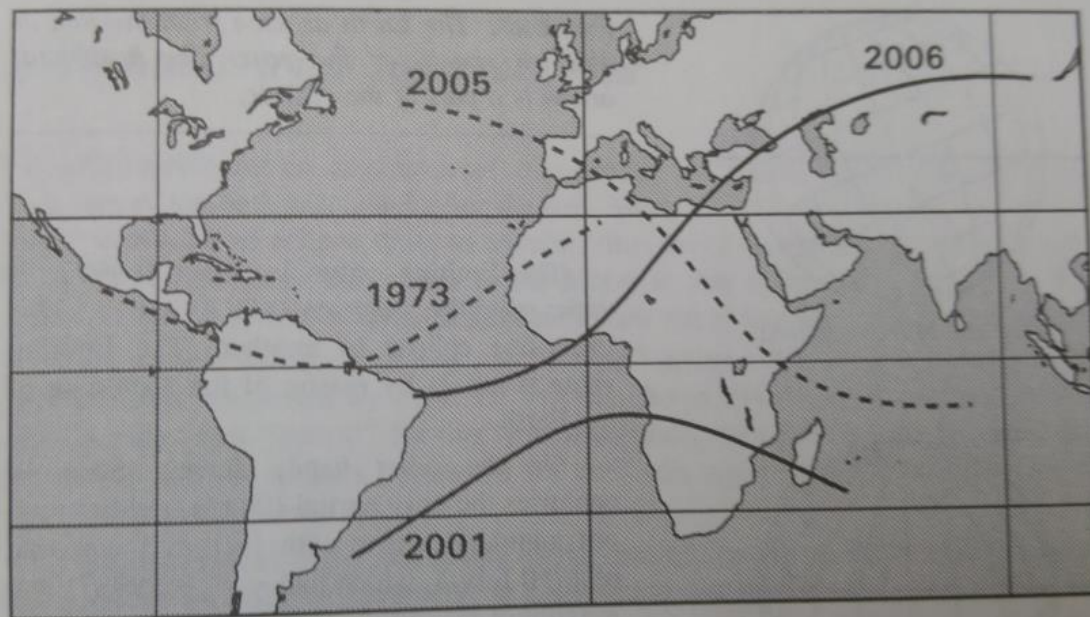

Fig. 6.c

Central lines of the solar eclipses of 1973 December 24,
2001 June 21, 2005 October 3, and 2006 March 29.

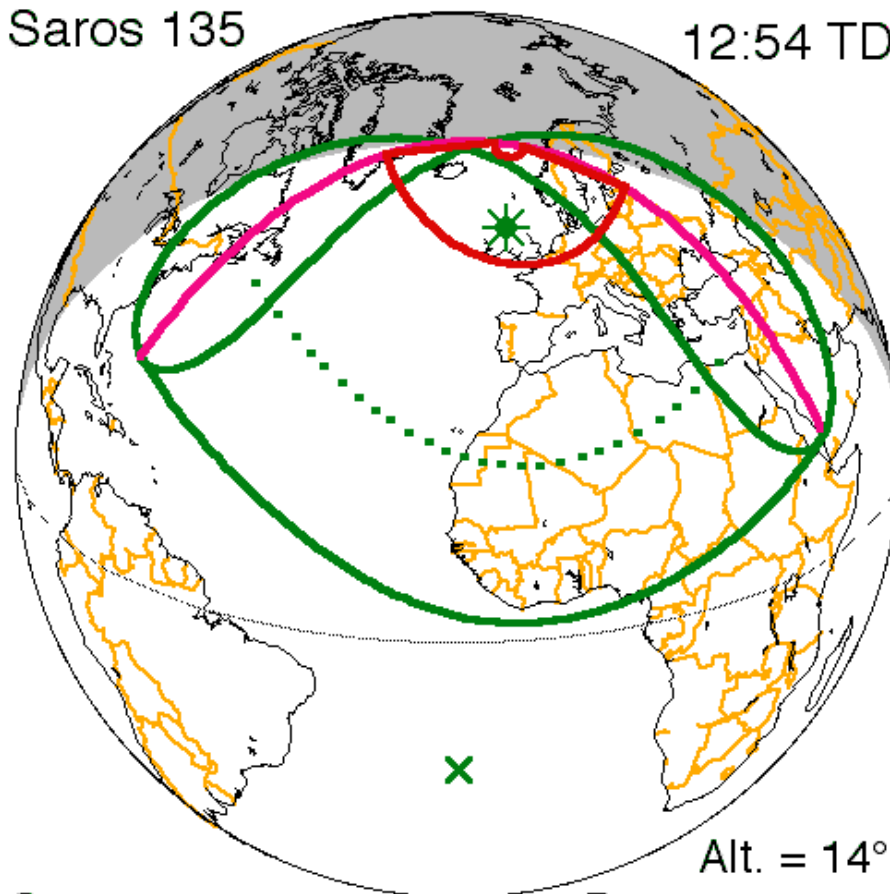
מתוך Astronomical Mathematical Morsels – Jean Meeus

ליקויים מוזרים

Annular
Saros 135

1547 Nov 12

12:54 TD

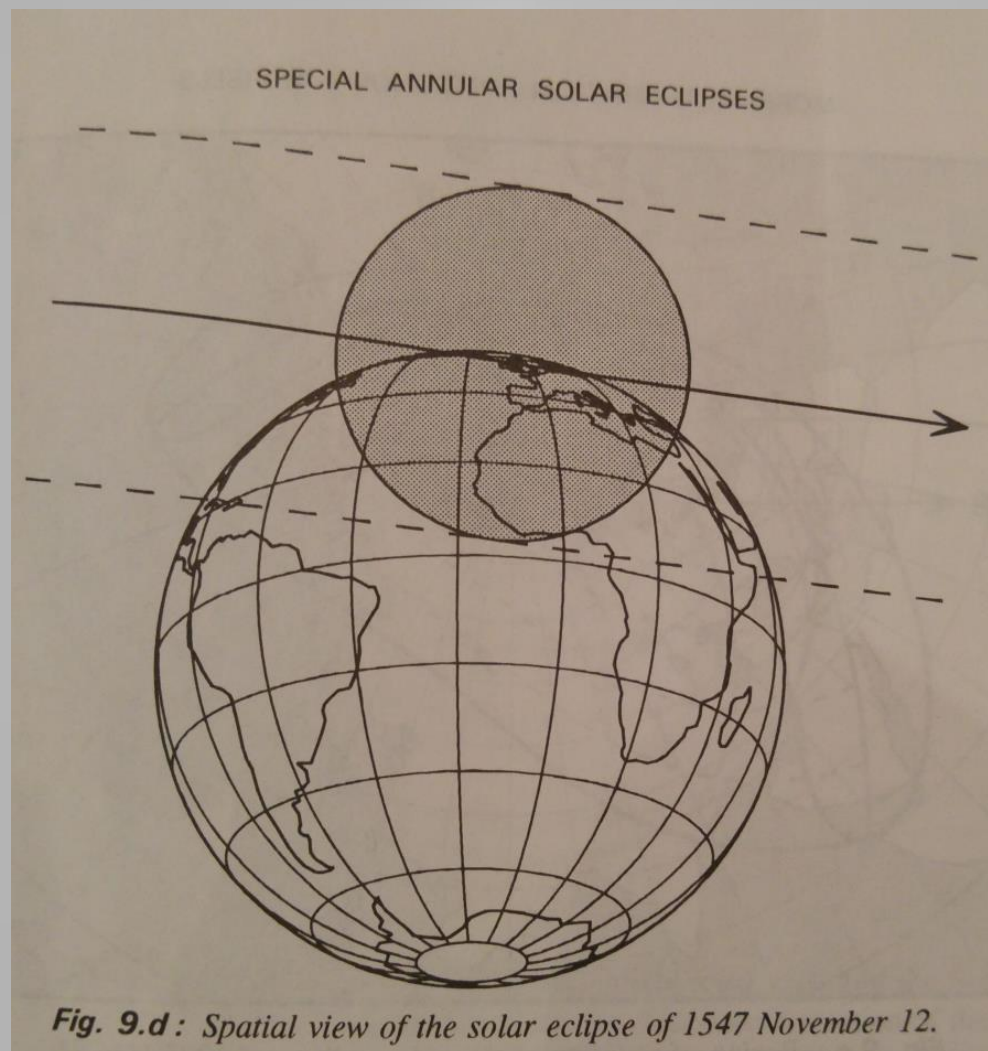

Gam. = 0.9683

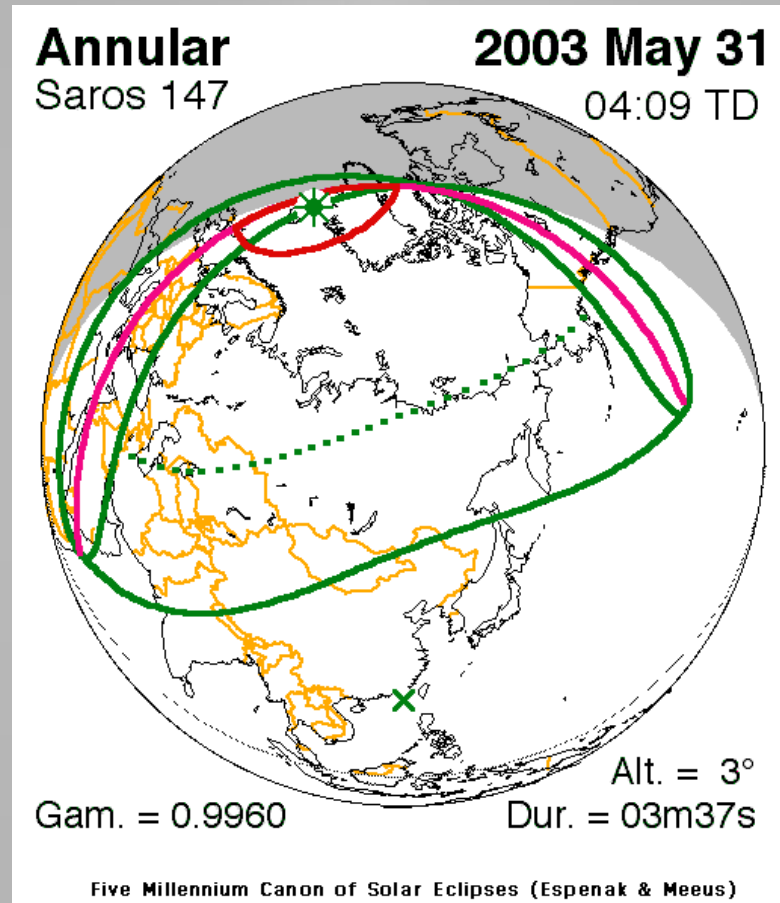
Alt. = 14°
Dur. = 08m59s

Five Millennium Canon of Solar Eclipses (Espanak & Meeus)

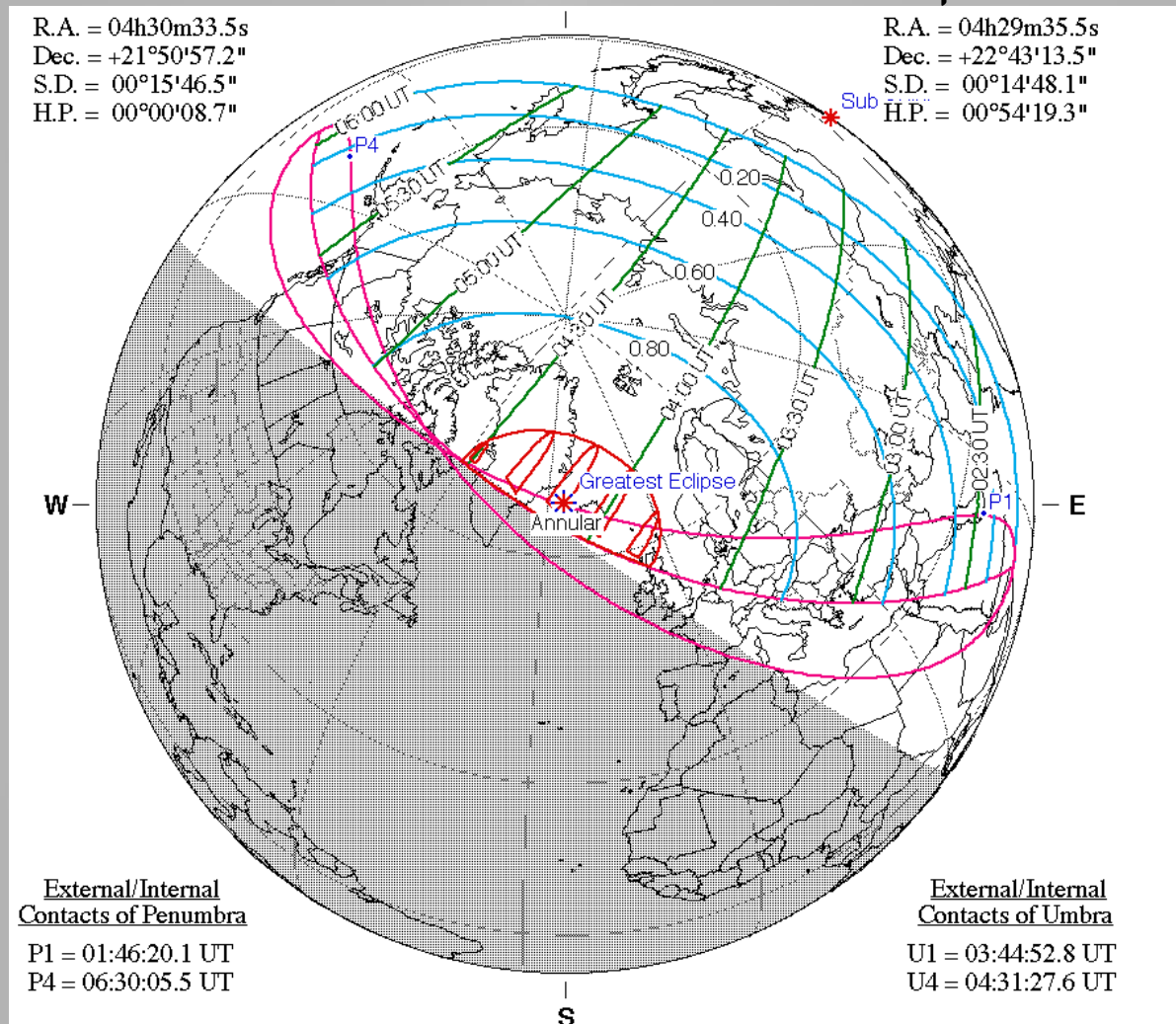
ליקויים מוזרים - 1547

ליקויים מוזרים - 2003

ליקויים מוזרים - 2003

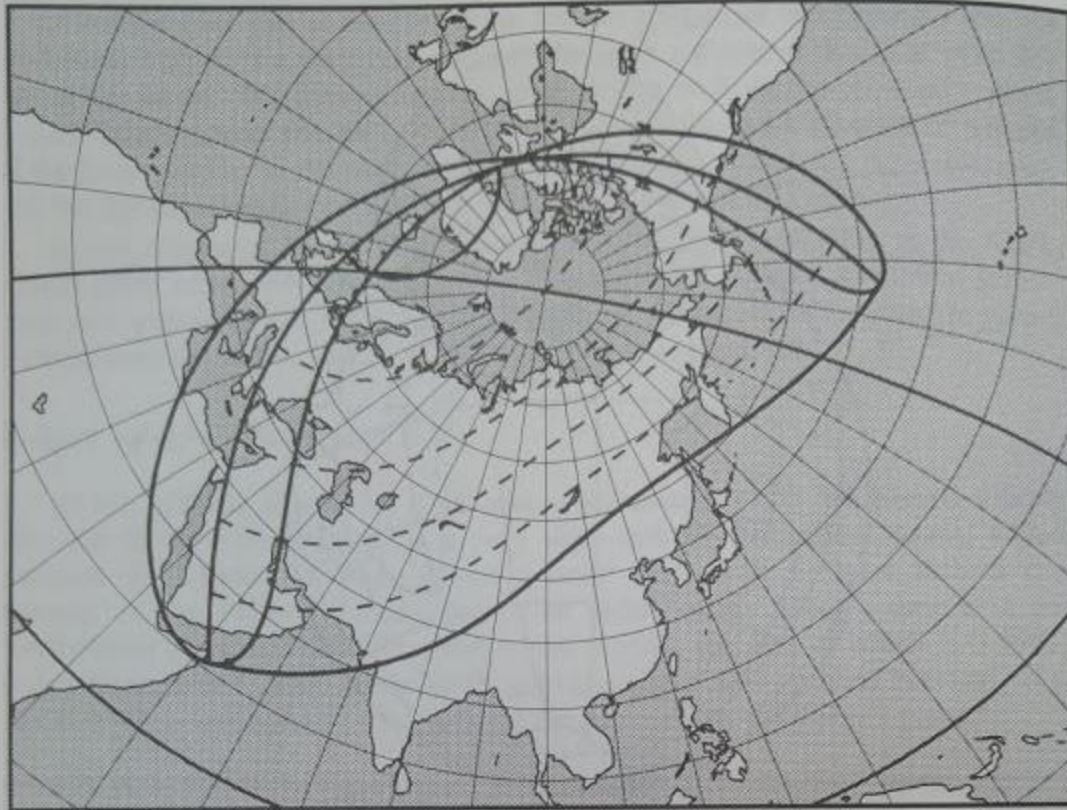

ליקויים מוזרים - 2003

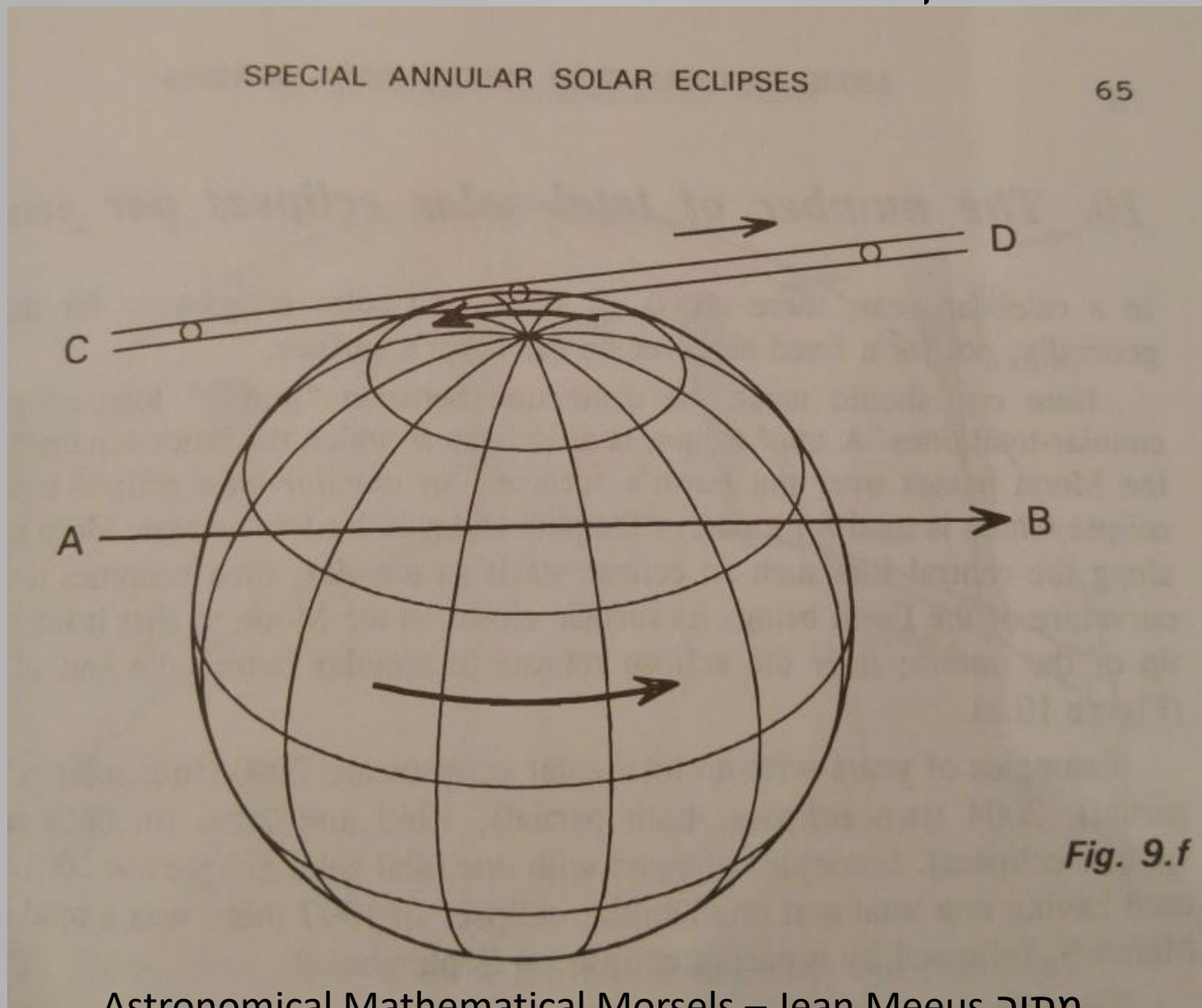
64

MORE MATHEMATICAL ASTRONOMY MORSELS

*Fig. 9.e : Region of visibility of the solar eclipse of 2003 May 31.
The eclipse is annular within the semi-circular region which includes
northern Scotland, Iceland, and a part of Greenland.*

ליקויים מוזרים - 2003

מתוך Jean Meeus – Astronomical Mathematical Morsels

ארבעה חודשים הם

- חודש סדרתי – הקפה ביחס לכוכב - 27.321662
- חודש סינודי – הקפה ביחס לשמש - 29.530589
- חודש אנומליסטי – מאפוגי לאפוגי - 27.554550
- חודש דרקוני מקשר לקשר - 27.212221
- כל המספרים הם ממוצעים בלבד!
- יש גם חודש טרופי. נעזוב אותו בצד. מספיק מסובך גם ככה

מחזורי ליקויים

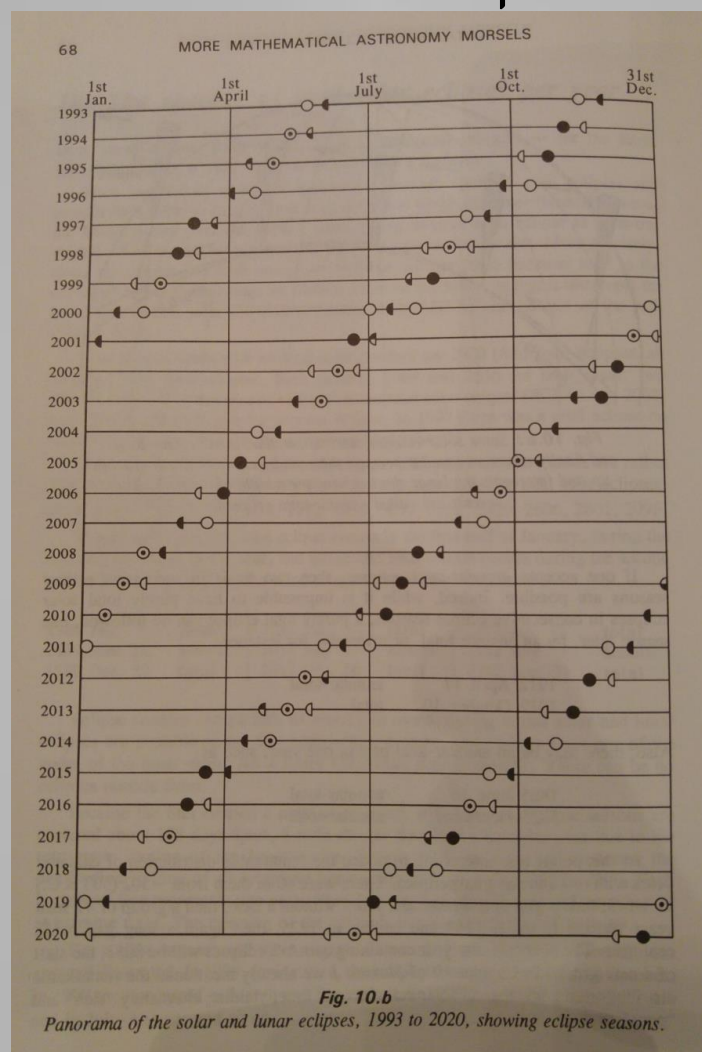
- ליקויים באים במחזורים של זמן קבוע
- מחזורי ליקויים יכולים להיות של ליקויי חמה, לבנה או מתחלפים
- יש הרבה מחזורים שזוהו. החל ממחזורים קצרים של 2-4 ליקויים וכלה במחזורים ארוכים של אלפי שנים (Inex).
- נעבור על כמה מחזורים בלבד

מחזורים מפורסמים

• עונת ליקויים Eclipse season

- המחזור הבסיסי ביותר.
- התקופה בה יכולים להיות ליקויים בשנה.
- מנקודת מבט של הצופה, השמש נמצאת ליד אחד הקשרים של הירח.
- כל עונה נמשכת 31-37 יום ויתכנו בה 2-3 ליקויים.
- ההפרש בין שתי עונות פחות מחצי שנה 173.3 יום.
- תמיד יש שתי עונות בשנה.
- מספר ליקויים מקסימלי בשנה?

עונת ליקויים - פנורמה

מחזורים מפורסמים

- מחזור מטוני

– פעם ב-19 שנה

– 235 חודשים סינודיים ו-19 שנים טרופיות

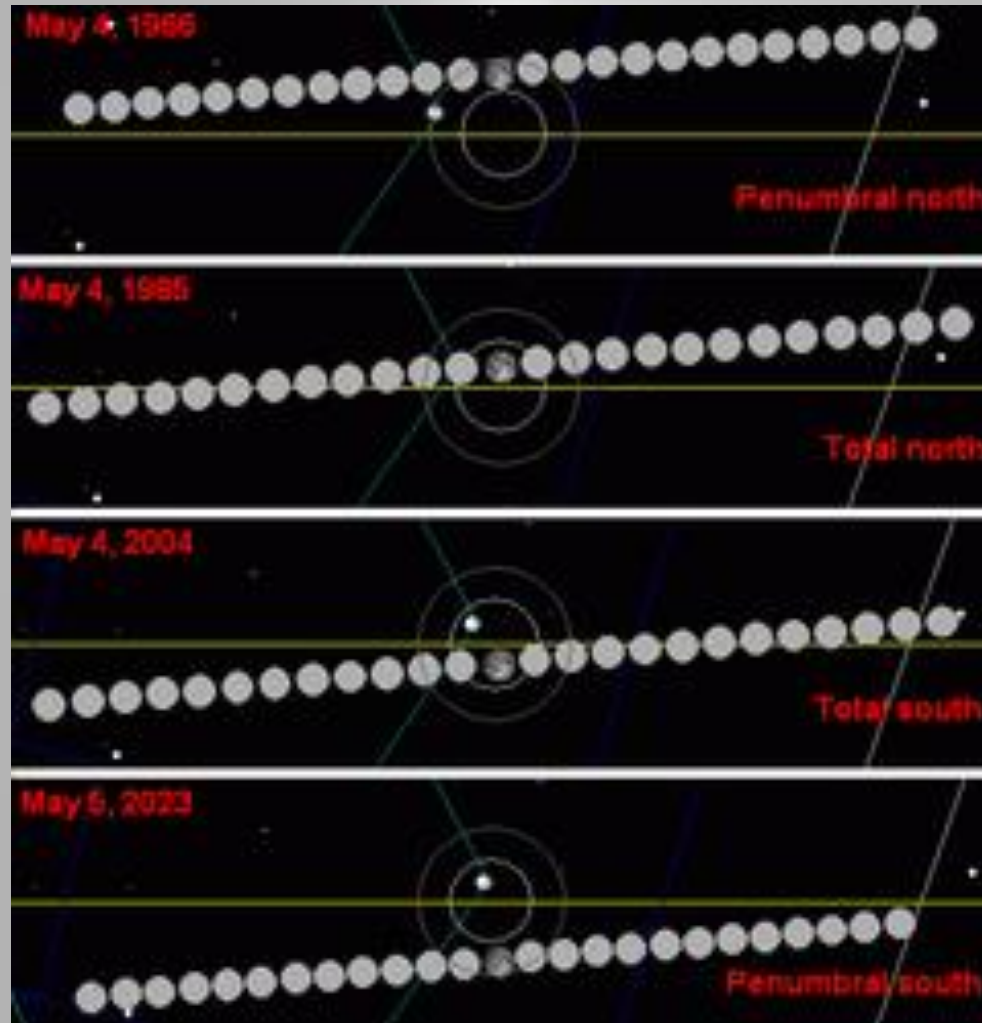
– 6939.69 יום אם לדייק

– מכונה על שם האסטרונום מטון מאתונה (מאה חמישית לפני הספירה) שזיהה אותו.

– קירבה ל-255 מחזורים דרקוניים ולכן יש סדרות ליקויים מטונים, באותו תאריך, בהפרשים של 19 שנה. אבל סדרות קצרות מאד

דוגמה למחזור מטוני

– 4 או 5 במאי: 1966, 1985, 2004, 2023

מחזורים סארוס

• מחזור סארוס

– 6585.3211 ימים (4+14 שנה 11 יום ושמונה שעות או 5+13 שנה 10 יום ...) בממוצע.

– במשך הזמן הזה נשלמים המחזורים הבאים (פחות או יותר)

- 241 הקפות של הירח
- 223 חודשים סינודיים
- 242 מחזורים דרקוניים
- 239 מחזורים אנומליסטיים

– מאפייני הליקוי דומים

- מרחק ארץ ירח
- מרחק ארץ שמש – הבדל 11 יום מליקוי קודם (מצטבר לאורך המחזור)

מחזורים סארוס

• סדרת סארוס

- סדרה מתחילה תמיד בצפון או דרום ונעה לכיוון השני.
- סדרות שמש: חלקי – טבעתי/היברידי/מלא – חלקי .
- סדרות ירח: חצי צל – חלקי – מלא – חלקי – חצי צל.
- אורך אופייני של סדרה – 80 מחזורים במשך 1400-1500 שנה.
- מחזורי שמש וירח הם שונים (למרות שמספר הסדרה יכול להיות זהה) אבל יש קשר ביניהם בהפרשים של חצי מחזור סארוס.

למה מחזורי ירח ושמש אינם אותו מחזור

<u>24</u>	-11	1831	Feb 26	16:56:21	7	-2089	P	a-	0.6246	1.7346	0.6897	324.7	176.2	-
<u>25</u>	-10	1849	Mar 09	00:55:49	7	-1866	P	a-	0.5980	1.7804	0.7414	325.6	180.6	-
<u>26</u>	-09	1867	Mar 20	08:49:01	4	-1643	P	a-	0.5656	1.8366	0.8038	326.8	185.5	-
<u>27</u>	-08	1885	Mar 30	16:34:07	-6	-1420	P	a-	0.5257	1.9066	0.8802	328.4	191.0	-
<u>28</u>	-07	1903	Apr 12	00:12:59	2	-1197	P	a-	0.4798	1.9877	0.9677	330.1	196.5	-
<u>29</u>	-06	1921	Apr 22	07:44:39	22	-974	T	a-	0.4269	2.0816	1.0678	331.9	202.0	40.1
<u>30</u>	-05	1939	May 03	15:11:43	24	-751	T	a-	0.3693	2.1842	1.1765	333.5	207.1	62.4
<u>31</u>	-04	1957	May 13	22:31:28	32	-528	T	a-	0.3045	2.3001	1.2982	335.0	211.6	77.6
<u>32</u>	-03	1975	May 25	05:48:47	46	-305	T+	p-	0.2367	2.4218	1.4253	335.9	215.2	88.3
<u>33</u>	-02	1993	Jun 04	13:01:26	59	-82	T+	p-	0.1638	2.5532	1.5617	336.3	217.8	95.8
<u>34</u>	-01	2011	Jun 15	20:13:43	67	141	T+	pp	0.0897	2.6868	1.6999	336.1	219.3	100.2
<u>35</u>	00	2029	Jun 26	03:23:22	77	364	T+	pp	0.0124	2.8266	1.8436	335.1	219.5	101.9
<u>36</u>	01	2047	Jul 07	10:35:45	91	587	T-	pp	-0.0636	2.7310	1.7513	333.4	218.5	100.8
<u>37</u>	02	2065	Jul 17	17:48:40	125	810	T-	pp	-0.1402	2.5890	1.6121	331.0	216.3	97.0
<u>38</u>	03	2083	Jul 29	01:05:34	165	1033	T-	pp	-0.2143	2.4520	1.4773	328.0	212.9	90.4
<u>39</u>	04	2101	Aug 09	08:25:33	206	1256	T	-p	-0.2864	2.3189	1.3458	324.4	208.4	80.7
<u>40</u>	05	2119	Aug 20	15:51:55	250	1479	T	-p	-0.3538	2.1946	1.2227	320.3	203.1	67.3

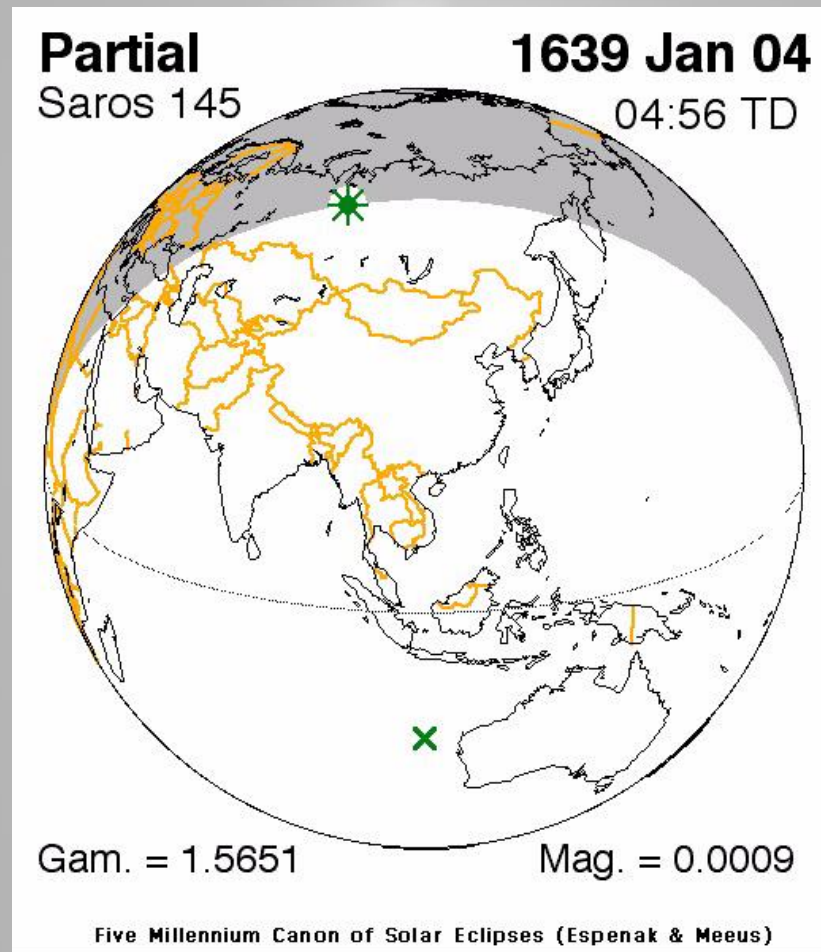
Catalog of Lunar Eclipses in Saros 130

Seq. Num.	Rel. Num.	Calendar Date		TD of Greatest Eclipse	ΔT s	Luna Num	Ecl. Type	QSE	Gamma	Pen. Mag.	Um. Mag.	Phase Durations		
												Pen. m	Par. m	Total m
<u>41</u>	06	2137	Aug 30	23:24:05	296	1702	T	-p	-0.4171	2.0782	1.1069	315.9	197.1	48.3
<u>42</u>	07	2155	Sep 11	07:03:11	340	1925	T	-a	-0.4752	1.9715	1.0003	311.4	190.7	2.6
<u>43</u>	08	2173	Sep 21	14:50:18	380	2148	P	-a	-0.5272	1.8761	0.9047	306.9	184.0	-
<u>44</u>	09	2191	Oct 02	22:45:48	422	2371	P	-a	-0.5729	1.7925	0.8206	302.6	177.4	-

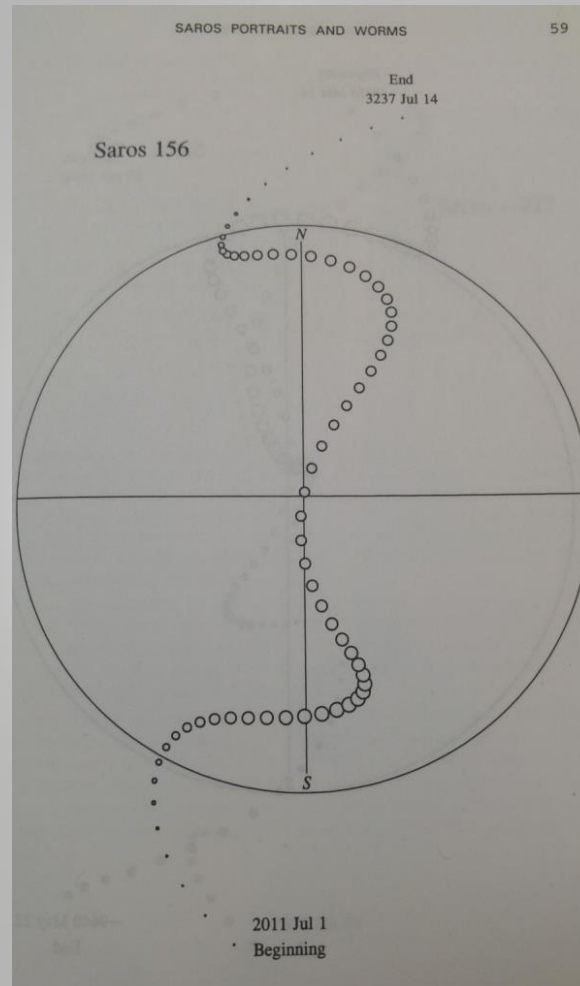
סארוס 145

- 77 ליקויים מ 1639 ועד 3009
- 14P 1A 1H 41T 20P
- הליקוי המלא הקצר ביותר – 1927, 50 שניות
- הליקוי המלא הארוך ביותר – 2522, 7:12 דקות
- הליקוי האחרון 21/8/2017 – 2:40 דקות
- יש מחזורים עם נטייה לטבעתיות (134)

סארוסרט - שמש

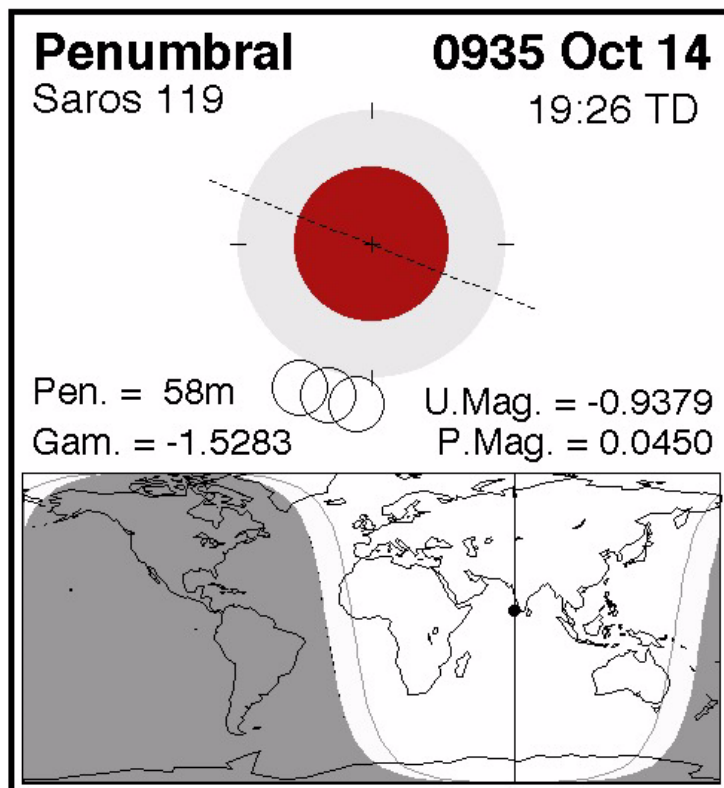
סארוס - שמש

מתוך Astronomical Mathematical Morsels – Jean Meeus

סארוסרט ירח

<http://eclipse.gsfc.nasa.gov/eclipse.html>

Five Millennium Canon of Lunar Eclipses (Espanak & Meeus)

NASA TP-2009-214172

ליקויים במאה ה-21

Catalog of Solar Eclipses: 2001 to 2100

Catalog Number	Calendar Date	TD of Greatest Eclipse	ΔT_s	Luna Num	Saros Num	Ecl. Type	QLE	Gamma	Ecl. Mag.	Lat °	Long °	Sun Alt °	Path Width km	Central Dur.
09511	2001 Jun 21	12:04:46	64	18	127	T	-p	-0.5701	1.0495	11S	3E	55	200	04m57s
09512	2001 Dec 14	20:53:01	64	24	132	A	-n	0.4089	0.9681	1N	131W	66	126	03m53s
09513	2002 Jun 10	23:45:22	64	30	137	A	nn	0.1993	0.9962	35N	179W	78	13	00m23s
09514	2002 Dec 04	07:32:16	64	36	142	T	n-	-0.3020	1.0244	39S	60E	72	87	02m04s
09515	2003 May 31	04:09:22	64	42	147	An	t-	0.9960	0.9384	67N	24W	3	-	03m37s
09516	2003 Nov 23	22:50:22	64	48	152	T	t-	-0.9638	1.0379	73S	88E	15	495	01m57s
09517	2004 Apr 19	13:35:05	65	53	119	P	-t	-1.1335	0.7367	62S	44E	0	-	-
09518	2004 Oct 14	03:00:23	65	59	124	P	-t	1.0348	0.9282	61N	154W	0	-	-
09519	2005 Apr 08	20:36:51	65	65	129	H	-n	-0.3473	1.0074	11S	119W	70	27	00m42s
09520	2005 Oct 03	10:32:47	65	71	134	A	-p	0.3306	0.9576	13N	29E	71	162	04m32s
09521	2006 Mar 29	10:12:23	65	77	139	T	n-	0.3843	1.0515	23N	17E	67	184	04m07s
09522	2006 Sep 22	11:41:16	65	83	144	A	p-	-0.4062	0.9352	21S	9W	66	261	07m09s
09523	2007 Mar 19	02:32:57	65	89	149	P	t-	1.0728	0.8756	61N	55E	0	-	-
09524	2007 Sep 11	12:32:24	66	95	154	P	t-	-1.1255	0.7507	61S	90W	0	-	-
09525	2008 Feb 07	03:56:10	66	100	121	A	-t	-0.9570	0.9650	68S	150W	16	444	02m12s
09526	2008 Aug 01	10:22:12	66	106	126	T	-p	0.8307	1.0394	66N	72E	34	237	02m27s
09527	2009 Jan 26	07:59:45	66	112	131	A	-n	-0.2820	0.9282	34S	70E	73	280	07m54s
09528	2009 Jul 22	02:36:25	66	118	136	T	nn	0.0698	1.0799	24N	144E	86	258	06m39s
09529	2010 Jan 15	07:07:39	67	124	141	A	p-	0.4002	0.9190	2N	69E	66	333	11m08s
09530	2010 Jul 11	19:34:38	67	130	146	T	p-	-0.6788	1.0580	20S	122W	47	259	05m20s
09531	2011 Jan 04	08:51:42	67	136	151	P	t-	1.0627	0.8576	65N	21E	0	-	-
09532	2011 Jun 01	21:17:18	67	141	118	P	-t	1.2130	0.6010	68N	47E	0	-	-
09533	2011 Jul 01	08:39:30	67	142	156	Pb	t-	-1.4917	0.0971	65S	29E	0	-	-
09534	2011 Nov 25	06:21:24	68	147	123	P	-t	-1.0536	0.9047	69S	82W	0	-	-
09535	2012 May 20	23:53:54	68	153	128	A	-p	0.4828	0.9439	49N	176E	61	237	05m46s
09536	2012 Nov 13	22:12:55	68	159	133	T	-n	-0.3719	1.0500	40S	161W	68	179	04m02s
09537	2013 May 10	00:26:20	68	165	138	A	pn	-0.2694	0.9544	2N	175E	74	173	06m03s
09538	2013 Nov 03	12:47:36	68	171	143	H3	n-	0.3272	1.0159	3N	12W	71	58	01m40s
09539	2014 Apr 29	06:04:33	69	177	148	A-	t-	-1.0000	0.9868	71S	131E	0	-	-
09540	2014 Oct 23	21:45:39	69	183	153	P	t-	1.0908	0.8114	71N	97W	0	-	-
09541	2015 Mar 20	09:46:47	69	188	120	T	-t	0.9454	1.0445	64N	7W	18	463	02m47s
09542	2015 Sep 13	06:55:19	69	194	125	P	-t	-1.1004	0.7875	72S	2W	0	-	-
09543	2016 Mar 09	01:58:19	70	200	130	T	-n	0.2609	1.0450	10N	149E	75	155	04m09s
09544	2016 Sep 01	09:08:02	70	206	135	A	-n	-0.3330	0.9736	11S	38E	70	100	03m06s
09545	2017 Feb 26	14:54:33	70	212	140	A	n-	-0.4578	0.9922	35S	31W	63	31	00m44s
09546	2017 Aug 21	18:26:40	70	218	145	T	p-	0.4367	1.0306	37N	88W	64	115	02m40s
09547	2018 Feb 15	20:52:33	71	224	150	P	t-	-1.2116	0.5991	71S	1E	0	-	-
09548	2018 Jul 13	03:02:16	71	229	117	P	-t	-1.3542	0.3365	68S	127E	0	-	-
09549	2018 Aug 11	09:47:28	71	230	155	P	t-	1.1476	0.7368	70N	174E	0	-	-
09550	2019 Jan 06	01:42:38	71	235	122	P	-t	1.1417	0.7145	67N	154E	0	-	-
09551	2019 Jul 02	19:24:07	71	241	127	T	-p	-0.6466	1.0459	17S	109W	50	201	04m33s
09552	2019 Dec 26	05:18:53	72	247	132	A	-n	0.4135	0.9701	1N	102E	66	118	03m40s
09553	2020 Jun 21	06:41:15	72	253	137	Am	nn	0.1209	0.9940	31N	80E	83	21	00m38s
09554	2020 Dec 14	16:14:39	72	259	142	T	n-	-0.2939	1.0254	40S	68W	73	90	02m10s
09555	2021 Jun 10	10:43:07	72	265	147	A	t-	0.9152	0.9435	81N	67W	23	527	03m51s
09556	2021 Dec 04	07:34:38	73	271	152	T	p-	-0.9526	1.0367	77S	46W	17	419	01m54s
09557	2022 Apr 30	20:42:36	73	276	119	P	-t	-1.1901	0.6396	62S	71W	0	-	-
09558	2022 Oct 25	11:01:20	73	282	124	P	-t	1.0701	0.8619	62N	77E	0	-	-
09559	2023 Apr 20	04:17:56	73	288	129	H	-n	-0.3952	1.0132	10S	126E	67	49	01m16s
09560	2023 Oct 14	18:00:41	74	294	134	A	-p	0.3753	0.9520	11N	83W	68	187	05m17s

ליקויים במאה ה-21

Catalog of Solar Eclipses: 2001 to 2100

Catalog Number	Calendar Date	TD of Greatest Eclipse	ΔT_s	Luna Num	Saros Num	Ecl. Type	QLE	Gamma	Ecl. Mag.	Lat °	Long °	Sun Alt °	Path Width km	Central Dur.
09511	2001 Jun 21	12:04:46	64	18	127	T	-p	-0.5701	1.0495	11S	3E	55	200	04m57s
09512	2001 Dec 14	20:53:01	64	24	132	A	-n	0.4089	0.9681	1N	131W	66	126	03m53s
09513	2002 Jun 10	23:45:22	64	30	137	A	nn	0.1993	0.9962	35N	179W	78	13	00m23s
09514	2002 Dec 04	07:32:16	64	36	142	T	n-	-0.3020	1.0244	39S	60E	72	87	02m04s
09515	2003 May 31	04:09:22	64	42	147	An	t-	0.9960	0.9384	67N	24W	3	-	03m37s
09516	2003 Nov 23	22:50:22	64	48	152	T	t-	-0.9638	1.0379	73S	88E	15	495	01m57s
09517	2004 Apr 19	13:35:05	65	53	119	P	-t	-1.1335	0.7367	62S	44E	0		
09518	2004 Oct 14	03:00:23	65	59	124	P	-t	1.0348	0.9282	61N	154W	0		
09519	2005 Apr 08	20:36:51	65	65	129	H	-n	-0.3473	1.0074	11S	119W	70	27	00m42s
09520	2005 Oct 03	10:32:47	65	71	134	A	-p	0.3306	0.9576	13N	29E	71	162	04m32s
09521	2006 Mar 29	10:12:23	65	77	139	T	n-	0.3843	1.0515	23N	17E	67	184	04m07s
09522	2006 Sep 22	11:41:16	65	83	144	A	p-	-0.4062	0.9352	21S	9W	66	261	07m09s
09523	2007 Mar 19	02:32:57	65	89	149	P	t-	1.0728	0.8756	61N	55E	0		
09524	2007 Sep 11	12:32:24	66	95	154	P	t-	-1.1255	0.7507	61S	90W	0		
09525	2008 Feb 07	03:56:10	66	100	121	A	-t	-0.9570	0.9650	68S	150W	16	444	02m12s
09526	2008 Aug 01	10:22:12	66	106	126	T	-p	0.8307	1.0394	66N	72E	34	237	02m27s
09527	2009 Jan 26	07:59:45	66	112	131	A	-n	-0.2820	0.9282	34S	70E	73	280	07m54s
09528	2009 Jul 22	02:36:25	66	118	136	T	nn	0.0698	1.0799	24N	144E	86	258	06m39s
09529	2010 Jan 15	07:07:39	67	124	141	A	p-	0.4002	0.9190	2N	69E	66	333	11m08s
09530	2010 Jul 11	19:34:38	67	130	146	T	p-	-0.6788	1.0580	20S	122W	47	259	05m20s
09531	2011 Jan 04	08:51:42	67	136	151	P	t-	1.0627	0.8576	65N	21E	0		
09532	2011 Jun 01	21:17:18	67	141	118	P	-t	1.2130	0.6010	68N	47E	0		
09533	2011 Jul 01	08:39:30	67	142	156	Pb	t-	-1.4917	0.0971	65S	29E	0		
09534	2011 Nov 25	06:21:24	68	147	123	P	-t	-1.0536	0.9047	69S	82W	0		
09535	2012 May 20	23:53:54	68	153	128	A	-p	0.4828	0.9439	49N	176E	61	237	05m46s
09536	2012 Nov 13	22:12:55	68	159	133	T	-n	-0.3719	1.0500	40S	161W	68	179	04m02s
09537	2013 May 10	00:26:20	68	165	138	A	pn	-0.2694	0.9544	2N	175E	74	173	06m03s
09538	2013 Nov 03	12:47:36	68	171	143	H3	n-	0.3272	1.0159	3N	12W	71	58	01m40s
09539	2014 Apr 29	06:04:33	69	177	148	A-	t-	-1.0000	0.9868	71S	131E	0		
09540	2014 Oct 23	21:45:39	69	183	153	P	t-	1.0908	0.8114	71N	97W	0		

ליקויים במאה ה-21

<u>09541</u>	<u>2015 Mar 20</u>	<u>09:46:47</u>	69	188	<u>120</u>	T	-t	<u>-0.9454</u>	1.0445	64N	7W	18	463	<u>02m47s</u>
<u>09542</u>	<u>2015 Sep 13</u>	<u>06:55:19</u>	69	194	<u>125</u>	P	-t	<u>-1.1004</u>	0.7875	72S	2W	0		
<u>09543</u>	<u>2016 Mar 09</u>	<u>01:58:19</u>	70	200	<u>130</u>	T	-n	<u>0.2609</u>	1.0450	10N	149E	75	155	<u>04m09s</u>
<u>09544</u>	<u>2016 Sep 01</u>	<u>09:08:02</u>	70	206	<u>135</u>	A	-n	<u>-0.3330</u>	0.9736	11S	38E	70	100	<u>03m06s</u>
<u>09545</u>	<u>2017 Feb 26</u>	<u>14:54:33</u>	70	212	<u>140</u>	A	n-	<u>-0.4578</u>	0.9922	35S	31W	63	31	<u>00m44s</u>
<u>09546</u>	<u>2017 Aug 21</u>	<u>18:26:40</u>	70	218	<u>145</u>	T	p-	<u>0.4367</u>	1.0306	37N	88W	64	115	<u>02m40s</u>
<u>09547</u>	<u>2018 Feb 15</u>	<u>20:52:33</u>	71	224	<u>150</u>	P	t-	<u>-1.2116</u>	0.5991	71S	1E	0		
<u>09548</u>	<u>2018 Jul 13</u>	<u>03:02:16</u>	71	229	<u>117</u>	P	-t	<u>-1.3542</u>	0.3365	68S	127E	0		
<u>09549</u>	<u>2018 Aug 11</u>	<u>09:47:28</u>	71	230	<u>155</u>	P	t-	<u>1.1476</u>	0.7368	70N	174E	0		
<u>09550</u>	<u>2019 Jan 06</u>	<u>01:42:38</u>	71	235	<u>122</u>	P	-t	<u>1.1417</u>	0.7145	67N	154E	0		
<u>09551</u>	<u>2019 Jul 02</u>	<u>19:24:07</u>	71	241	<u>127</u>	T	-p	<u>-0.6466</u>	1.0459	17S	109W	50	201	<u>04m33s</u>
<u>09552</u>	<u>2019 Dec 26</u>	<u>05:18:53</u>	72	247	<u>132</u>	A	-n	<u>0.4135</u>	0.9701	1N	102E	66	118	<u>03m40s</u>
<u>09553</u>	<u>2020 Jun 21</u>	<u>06:41:15</u>	72	253	<u>137</u>	Am	nn	<u>0.1209</u>	0.9940	31N	80E	83	21	<u>00m38s</u>
<u>09554</u>	<u>2020 Dec 14</u>	<u>16:14:39</u>	72	259	<u>142</u>	T	n-	<u>-0.2939</u>	1.0254	40S	68W	73	90	<u>02m10s</u>
<u>09555</u>	<u>2021 Jun 10</u>	<u>10:43:07</u>	72	265	<u>147</u>	A	t-	<u>0.9152</u>	0.9435	81N	67W	23	527	<u>03m51s</u>
<u>09556</u>	<u>2021 Dec 04</u>	<u>07:34:38</u>	73	271	<u>152</u>	T	p-	<u>-0.9526</u>	1.0367	77S	46W	17	419	<u>01m54s</u>
<u>09557</u>	<u>2022 Apr 30</u>	<u>20:42:36</u>	73	276	<u>119</u>	P	-t	<u>-1.1901</u>	0.6396	62S	71W	0		
<u>09558</u>	<u>2022 Oct 25</u>	<u>11:01:20</u>	73	282	<u>124</u>	P	-t	<u>1.0701</u>	0.8619	62N	77E	0		
<u>09559</u>	<u>2023 Apr 20</u>	<u>04:17:56</u>	73	288	<u>129</u>	H	-n	<u>-0.3952</u>	1.0132	10S	126E	67	49	<u>01m16s</u>
<u>09560</u>	<u>2023 Oct 14</u>	<u>18:00:41</u>	74	294	<u>134</u>	A	-p	<u>0.3753</u>	0.9520	11N	83W	68	187	<u>05m17s</u>

סיום ותחילת מחזור

<u>09621</u>	2051 Apr 11	<u>02:10:39</u>	95	634	<u>120</u>	P	-t	<u>1.0169</u>	0.9849	72N	32E	0		
<u>09622</u>	2051 Oct 04	<u>21:02:14</u>	96	640	<u>125</u>	P	-t	<u>-1.2094</u>	0.6024	72S	118E	0		
<u>09623</u>	2052 Mar 30	<u>18:31:53</u>	97	646	<u>130</u>	T	-n	<u>0.3238</u>	1.0466	22N	103W	71	164	<u>04m08s</u>
<u>09624</u>	2052 Sep 22	<u>23:39:10</u>	98	652	<u>135</u>	A	-p	<u>-0.4480</u>	0.9734	26S	175E	63	106	<u>02m51s</u>
<u>09625</u>	2053 Mar 20	<u>07:08:19</u>	99	658	<u>140</u>	A	n-	<u>-0.4089</u>	0.9919	23S	83E	66	31	<u>00m50s</u>
<u>09626</u>	2053 Sep 12	<u>09:34:09</u>	100	664	<u>145</u>	T	n-	<u>0.3140</u>	1.0328	21N	42E	72	116	<u>03m04s</u>
<u>09627</u>	2054 Mar 09	<u>12:33:40</u>	101	670	<u>150</u>	P	t-	<u>-1.1711</u>	0.6678	72S	98E	0		
<u>09628</u>	2054 Aug 03	<u>18:04:02</u>	102	675	<u>117</u>	Pe	-t	<u>-1.4941</u>	0.0655	70S	121W	0		
<u>09629</u>	2054 Sep 02	<u>01:09:34</u>	102	676	<u>155</u>	P	t-	<u>1.0215</u>	0.9793	72N	82W	0		
<u>09630</u>	2055 Jan 27	<u>17:54:05</u>	103	681	<u>122</u>	P	-t	<u>1.1550</u>	0.6932	70N	112W	0		
<u>09631</u>	2055 Jul 24	<u>09:57:50</u>	104	687	<u>127</u>	T	-p	<u>-0.8012</u>	1.0359	33S	26E	37	202	<u>03m17s</u>
<u>09632</u>	2056 Jan 16	<u>22:16:45</u>	105	693	<u>132</u>	A	-n	<u>0.4199</u>	0.9759	4N	154W	65	95	<u>02m52s</u>
<u>09633</u>	2056 Jul 12	<u>20:21:59</u>	106	699	<u>137</u>	A	nn	<u>-0.0426</u>	0.9878	19N	124W	88	43	<u>01m26s</u>
<u>09634</u>	2057 Jan 05	<u>09:47:52</u>	107	705	<u>142</u>	T	n-	<u>-0.2837</u>	1.0287	39S	35E	73	102	<u>02m29s</u>
<u>09635</u>	2057 Jul 01	<u>23:40:15</u>	108	711	<u>147</u>	A	p-	<u>0.7455</u>	0.9464	71N	176W	41	298	<u>04m22s</u>
<u>09636</u>	2057 Dec 26	<u>01:14:35</u>	109	717	<u>152</u>	T	p-	<u>-0.9405</u>	1.0348	85S	22E	19	355	<u>01m50s</u>
<u>09637</u>	2058 May 22	<u>10:39:25</u>	110	722	<u>119</u>	P	-t	<u>-1.3194</u>	0.4141	64S	61E	0		
<u>09638</u>	2058 Jun 21	<u>00:19:35</u>	110	723	<u>157</u>	Pb	t-	<u>1.4869</u>	0.1260	66N	10E	0		
<u>09639</u>	2058 Nov 16	<u>03:23:07</u>	111	728	<u>124</u>	P	-t	<u>1.1224</u>	0.7644	63N	174E	0		
<u>09640</u>	2059 May 11	<u>19:22:16</u>	112	734	<u>129</u>	T	-p	<u>-0.5080</u>	1.0242	11S	100W	59	95	<u>02m23s</u>

מחזורים נוספים

TABLE 9.A
Some eclipse periodicities

<i>Name of the period</i>	<i>Combination</i> $S = \text{Saros}$ $I = \text{Inex}$	<i>Number of synodic revolutions (lunations)</i>	<i>Period in days</i>	<i>Period in years</i>
Semester *	$5 I - 8 S$	6	177	0.49
Hepton *	$5 S - 3 I$	41	1 211	3.32
Octon	$2 I - 3 S$	47	1 388	3.80
Tritos *	$I - S$	135	3 987	10.92
Saros	S	223	6 585	18.03
Meton's Cycle	$10 I - 15 S$	235	6 940	19.00
Inex *	I	358	10 572	28.94
Exeligmos	$3 S$	669	19 756	54.1
Tetradia *	$19 I + 2 S$	7 248	214 038	586.0
Heliotrope	$58 I + 6 S$	22 102	652 685	1787
Megalosaros	$58 I + 7 S$	22 325	659 270	1805
Accuratissima	$58 I + 9 S$	22 771	672 441	1841
Horologia	$110 I + 7 S$	40 941	1 209 012	3310

איך מחשבים את אזורי הראות

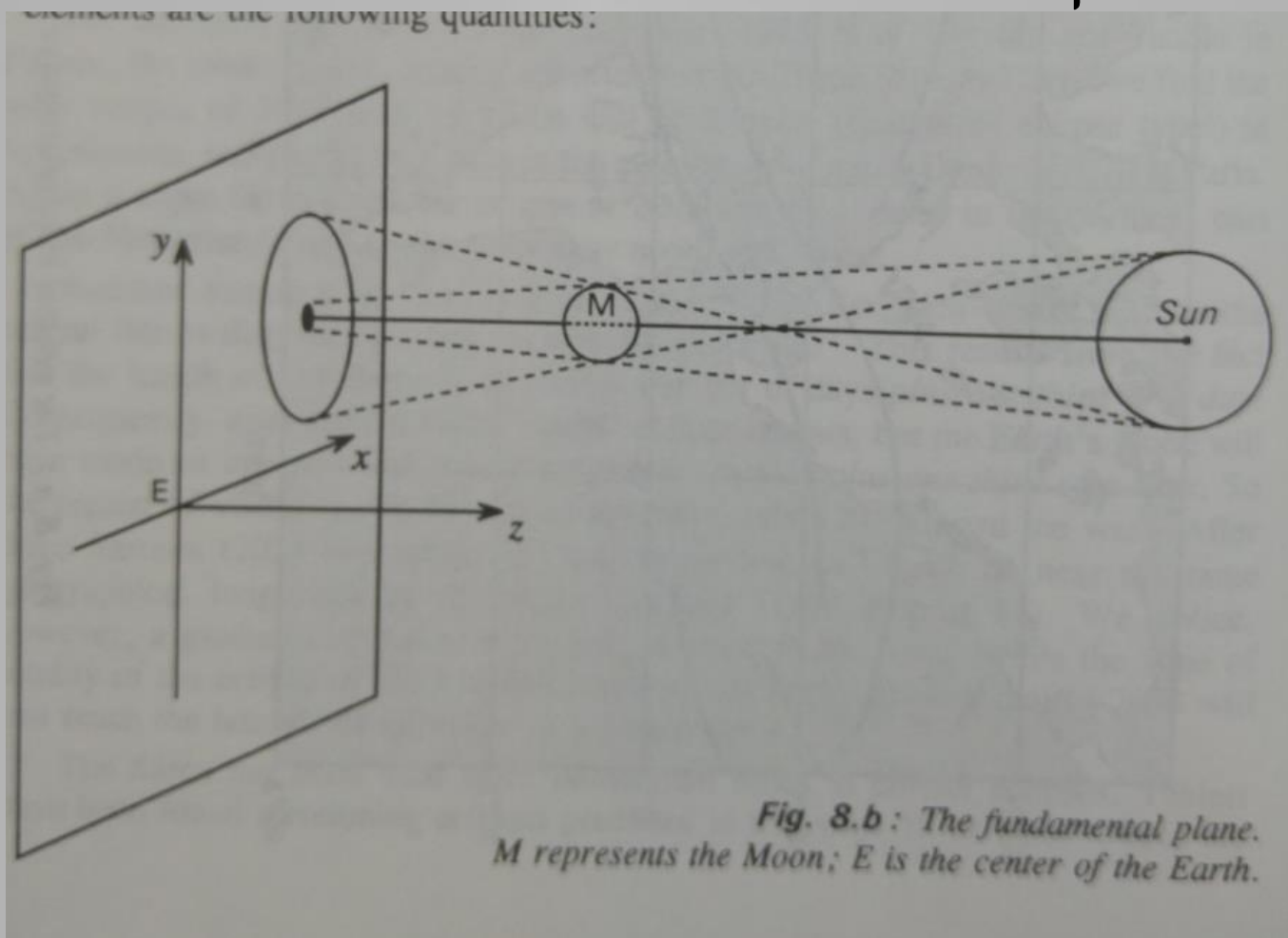
- איך יודעים איפה יהיה ליקוי?
- חישוב לפי מחזורים
  - לפי סדרות סארוס
  - לא מספיק מדויק
  - מחזור סארוס הוא ממוצע בלבד
  - שינוי מיקום ממחזור למחזור
  - יחסית יעיל לליקויי ירח, לא שמיש לליקוי שמש

איך מחשבים את אזורי הראות

- המישור הפונדמנטלי
- נקודות x y z
- אורכים $|1$ $|2$ $L1$ $L2$
- זוויות $f1$ $f2$
- נקודה על פני כדור הארץ

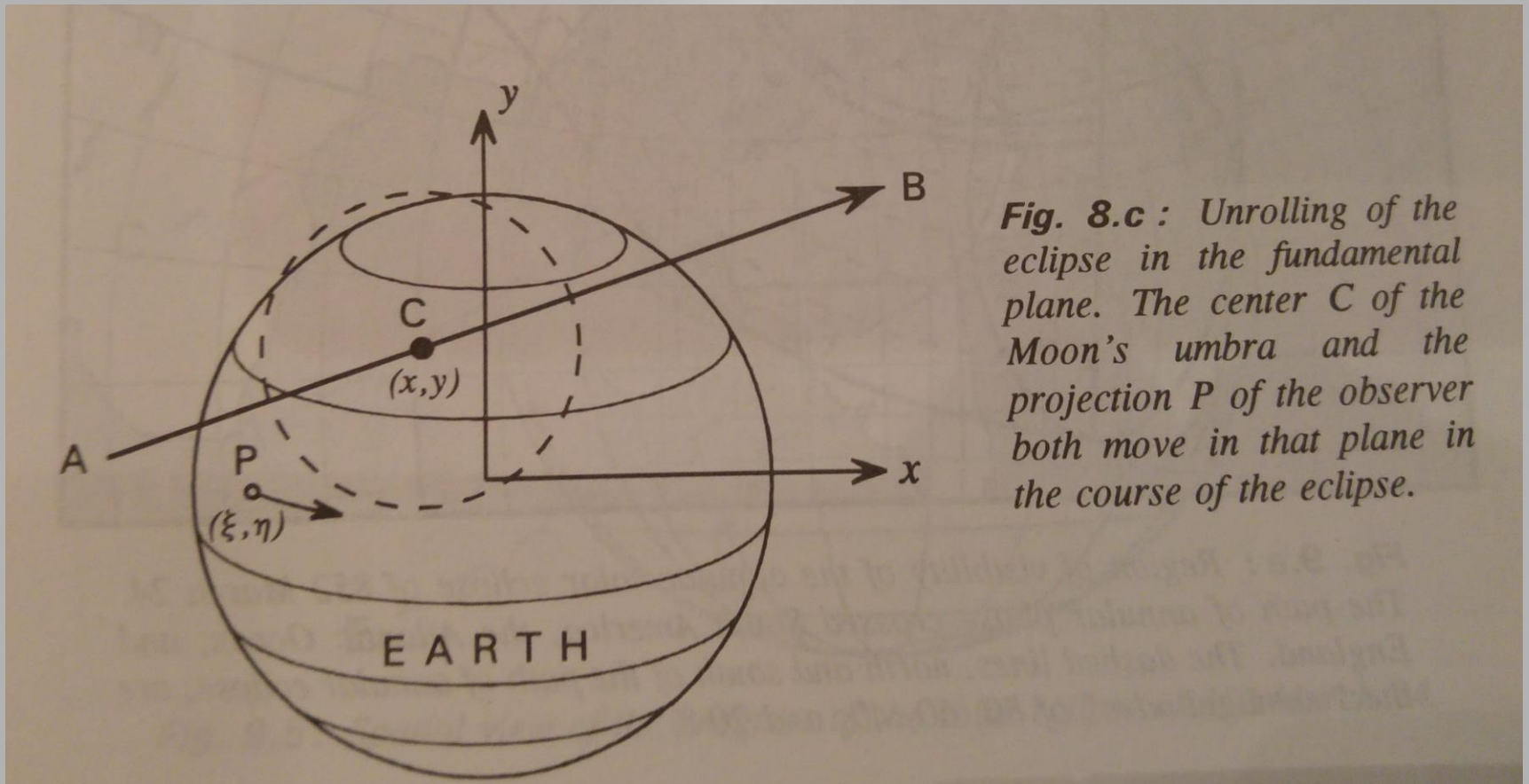
איך מחשבים את אזורי הראות

מתוך Astronomical Mathematical Morsels – Jean Meeus

איך מחשבים את אזורי הראות

שאלות שלא נעסוק בהן

- שכיחות ליקויי חמה לפי מיקום גיאוגרפי.
- כל כמה זמן אפשר לצפות לליקוי חמה במיקום מסוים.
- תוך כמה זמן יכוסה כל כדור הארץ בליקויים.
- למה בישראל אין כמעט ליקויים מלאים?
- ליקויים משולבים בתופעות אחרות.
- מהירות צל הירח.
- ליקויים ארוכים, ליקויים קצרים.
- מחזוריים ארוכי טווח (עשרות אלפי שנים).

חוויות מליקוי החמה

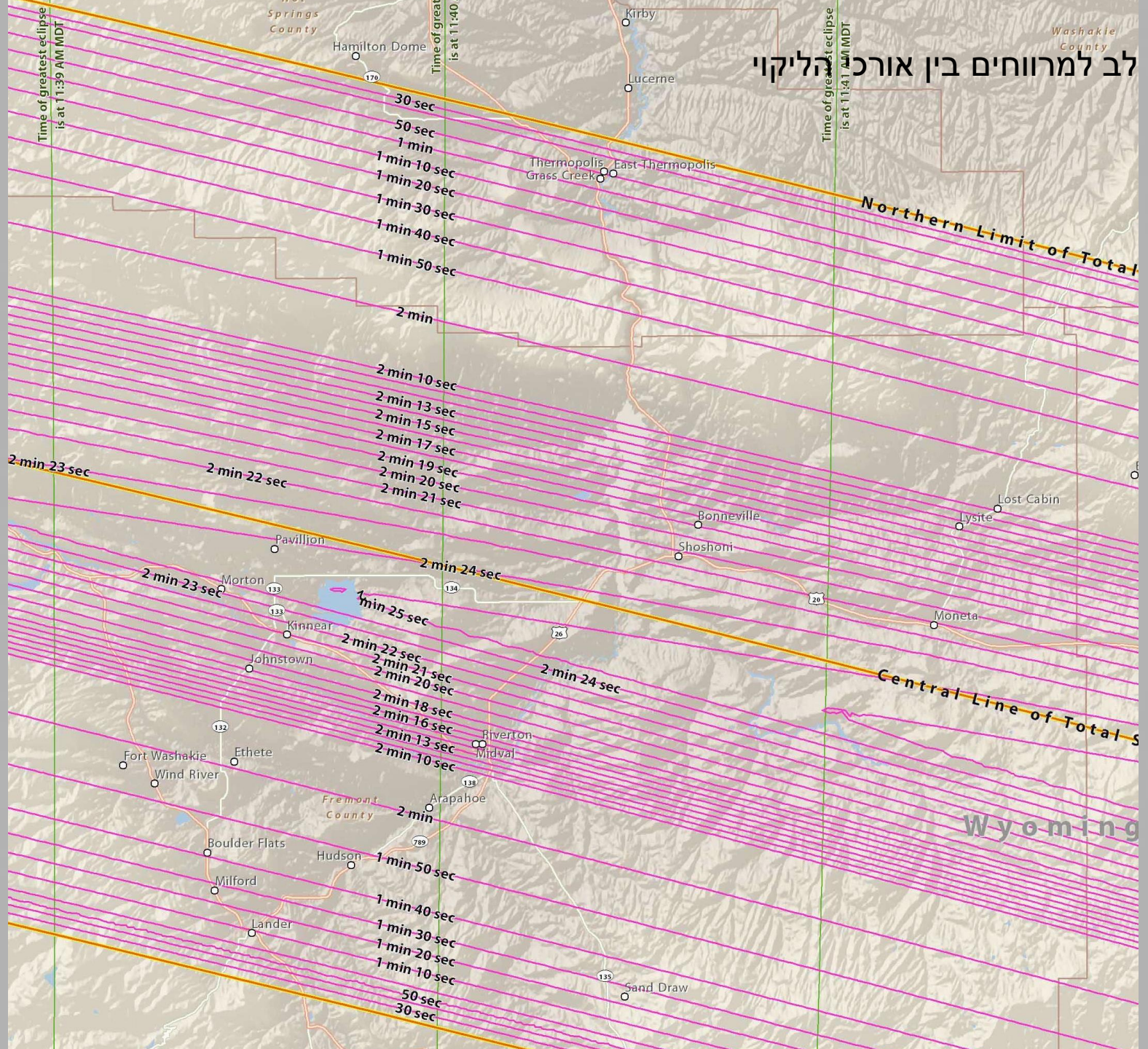
Great American Eclipse

לשים לב למרווחים בין אורכי הליקוי

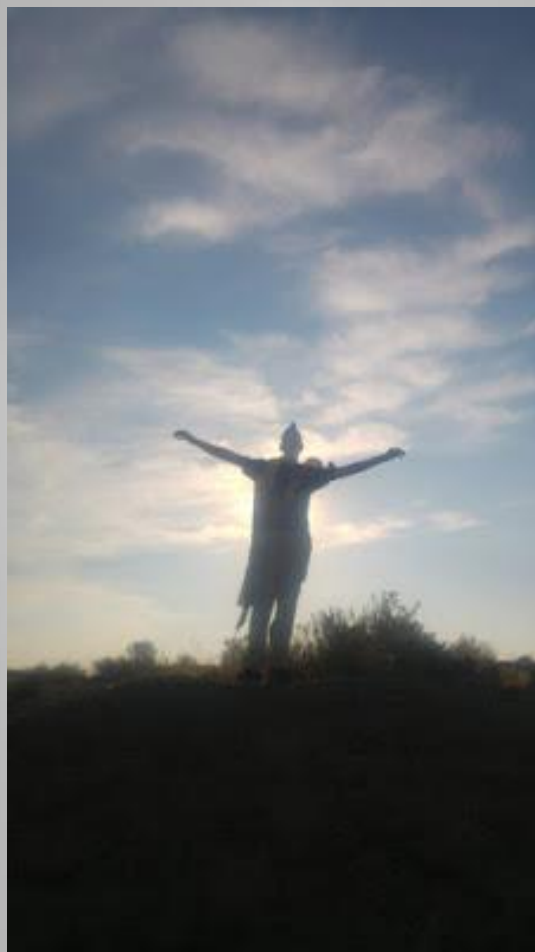

וְהָיָה בְּשָׁנָה הַתְּשַׁעִז בְּאַחַד עֶשֶׂר בְּעֶשְׂרִים וּתְשַׁעָה לַחֹדֶשׁ וְאֲנִי בְּתוֹךְ-הַגּוֹלָה בְּשִׁמּוֹרַת Boysen
אֲשֶׁר בְּשׁוֹשׁוֹנֵי שְׁבַמְדִּינַת ווִיאוֹמִינֶג בְּאַמְרִיקָה נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאַרְאָה מִרְאוֹת אֱלֹקִים.

עד כאן היה ליקוי חמה חלקי רגיל. מעכשיו ליקוי מלא. שלב המעבר ביניהם קצר ומדהים
קורים המון דברים בבת אחת. ננסה לתאר

"אֱלוֹהֵינוּ מְלֵא שִׁירָה בָּיָם, וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כְּהַמּוֹן גָּלִיו, וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֹׁבַח כְּמִרְחָבֵי רִקְיעַ, וְעֵינֵינוּ
מְאִירוֹת כְּשֶׁמֶשׁ וְכִיָּרֶחַ, וְיָדֵינוּ פְּרוֹשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ קְלוֹת כְּאַיְלוֹת -אֵין אֲנַחְנוּ מִסְפִּיקִים
לְתַאֵר אֶת מִרְאֵה הַלִּיקוּי הַמֶּלֶא וְעַל כֵּן הַשָּׁמַיִם מְסֻפָּרִים כְּבוֹד-אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מְגִיד הָרִקְיעַ"

"א הַלְלוּהָ הַלְלוּ אֶת-ה' מִן-הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְרוֹמִים: ב הַלְלוּהוּ כָּל-מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל-
צָבָאיו: ג הַלְלוּהוּ שֶׁשֶׁם וַיֵּרָח הַלְלוּהוּ כָּל-כּוֹכְבֵי אוֹר" - אימתי מהללים את ה' גם השמש גם הירח וגם
הכוכבים וכולם נראים באותה עת? אין זאת אלא בשעת ליקוי חמה מלא.

ליקוי חמה במקורות

- יואל ג: "ג וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ דָּם וְאֵשׁ וְתִמָּרוֹת עָשָׂן: ד הַשָּׁמַיִם יִהְיֶה לְחֹשֶׁךְ וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא"
עמוס ח': "ט וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם ה' אֱלֹהִים וְהִבֵּאתִי הַשָּׁמַיִם בַּצִּהָרִים וְהַחֲשֹׁכֹתִי לָאָרֶץ בַּיּוֹם אֹר"
לא מתוארים ליקויים שאירעו, אלא דימוי האמור להטיל אימה בדומה לליקוי.

איפה לא - מכת חושך ויהושע

- שני מחקרים מהשנה מנסים לתלות את סיפור שמש בגבעון דום בליקוי חמה טבעתי
- יתרונות התיאור – תופעת טבע, עניינים לשוניים
- חסרונות התיאור
  - ליקוי טבעתי ולא מלא, השמש כלל לא נעלמה
  - גם אם נעלמה, משמעות הפוכה מהתיאור בכתוב "ולא אץ השמש"
- ניסיון קדום לתלות את מכת חושך בליקוי חמה
  - במצרים חושך מוחלט ולכן ההלם (שנמשך שלושה ימים), בגושן היה אור.
  - ניסיון תיארוך כושל במיוחד לליקוי טבעתי, ששיאו על גבול מצרים/לוב, מאות קילומטרים מערבה.
- אם לא שם אז איפה כן?

איפה אולי – אירוע שמזכיר ליקוי

ברית בין הבתרים (בראשית ט"ו):

יב וַיְהִי הַנֶּשֶׁמֶשׁ לָבוֹא וְתִרְדְּמָה נָפְלָה עַל-אַבְרָם וְהָיָה
אֵימָה חֲשֹׁכָה גְדֹלָה נִפְלֹת עָלָיו:

...

יז וַיְהִי הַנֶּשֶׁמֶשׁ בָּאָה וְעֹלָטָה הָיָה וְהָיָה תִנּוּר עֶשֶׂן וְלִפִּיד
אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה:

איפה אולי – דימויים שמבוססים על ליקוי

מעשה מרכבה

מעשה המרכבה אינו מובן אולם יחזקאל צריך
להשתמש בדימוי הידוע שהכי מתקרב לתיאור החזון
המופלא ראה.

”וְאַרְאֵה כְּעֵין חֹשֶׁמֶל כְּמִרְאָה-אֵשׁ בֵּית-לָהּ סָבִיב מִמִּרְאֵה מִתְנִיּוֹ וּלְמַעֲלָה וּמִמִּרְאֵה
מִתְנִיּוֹ וּלְמַטָּה רְאִיתִי כְּמִרְאָה-אֵשׁ וְנִגַּה לּוֹ סָבִיב”

"כְּמִרְאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר- יִהְיֶה בְּעֵינַי בַּיּוֹם הַהוּא כְּבֹד-ה' וְאִרְאֶה וְאֶפֶל עַל-
פְּנֵי וְאֶשְׁמַע קוֹל מִדְבָּר" (יחזקאל א לח) - כמראה הקשת סביב, אלו הם צבעי השקיעה, שצבעם כצבעי הקשת
- אדום כתום צהוב וכחול, סביב סביב, 360 מעלות, מסביב הצופה.

מה מברכים?

- במקורות לא מוזכרת ברכה כלל.
- עושה מעשה בראשית.
- שהחיינו.
- מחדש חודשים.

תודה רבה

- נשארו שאלות?
  - תתפסו אותי אחרי ערבית או תשלחו הודעה
  - gadieide@yahoo.com
  - ולא לשכוח לבקר באתר
- <http://gadieid.blogspot.co.il>